

Informatiebrief gezonden aan een selecte groep specialisten, met de intentie te komen tot de oprichting van een **Nederlandsche Oorheelkundige Vereeniging** en met als bijlage een Concept-Reglement.

Initiatiefnemers: prof. Guye & dr. H. Zwaardemaker, Cz.
Amsterdam/Utrecht, maart 1893.

Geachte Collega!

Sedert eenige jaren is het aantal Collega's, die in Nederland oorheelkunde beoefenen, naar het oordeel der ondergeteekenden groot genoeg geworden om het oprichten eener **Nederlandsche Oorheelkundige Vereeniging** wenschelijk en mogelijk te maken. *Wetenschappelijke demonstratiën en mededeelingen, persoonlijke kennismaking en wellicht oprichting van een leesgezelschap* zouden op den voorgrond kunnen staan.

Wij nemen de vrijheid U hierbij een **Concept-Reglement** toe te zenden, dat ongeveer weergeeft, wat wij ons van de Vereeniging voorstellen, en noodigen U uit tot eene bijeenkomst te *Utrecht* te 1 uur, op den *Zondag* voorafgaande aan den Algemeene Vergadering der Maatschappij tot bevordering voor Geneeskunst, om over de oprichting der Vereeniging van gedachten te wisselen, en een Reglement vast te stellen.

Wij verzoeken U vriendelijk uwe voorloopige adhaesie te willen berichten en uwe aanmerkingen en aanvullingen van het Reglement te willen toezenden aan den tweeden ondergeteekende, opdat zij te zamen gevat den grondslag voor praktisch overleg kunnen vormen.

Tevens veroorlooven wij ons U op te wekken reeds deze eerste vergadering door demonstraties een wetenschappelijk cachet te verleen.

Met collegialen groet,

Uwe dienstwillige dienaren,
Prof. GUYE.
Dr. H. ZWAARDEMAKER, Cz.

AMSTERDAM, }
UTRECHT, } Maart 1893.

CONCEPT-REGLEMENT.

ART. 1.

De Nederlandsche Oorheelkundige Vereeniging stelt zich ten doel:

- a. het houden van vergaderingen voornamelijk aan demonstratiën gewijd;
- b. het stichten van een leesgezelschap (b. v. hoofdzakelijk brochures).

ART. 2.

Nieuwe leden worden, na door een lid voorgesteld te zijn, door ballotage met $\frac{2}{3}$ der stemmen van de aanwezige leden aangenomen.

ART. 3.

President en secretaris worden jaarlijks bij meerderheid van stemmen gekozen.

ART. 4.

Het genootschap vergadert eens of meermalen 's jaars des *Zondags te 1 uur*, afwisselend in de centraal gelegen plaatsen, waar leden zijn gevestigd.

Handgeschreven convocatie voor de eerste samenkomst ter oprichting
'eener Oorheekundige Vereeniging, op zondag 2 Juli 1893 's nam: te 1 uur te Utrecht
in het Militair Hospitaal, Springweg, bij de Mariaplaats.'

Utrecht. Juni 1893.
Met Collegialen groet
uwe dienstw. dienaren
Prof. Guye
Dr. H. Zwaardemaker, Cz.

(2)

Geachte Collega's!

Hij achten het een voorrecht te mogen berichten, dat niet minder dan 20 Collega's ons hunne ingenomenheid met het plan eener "Oorheekundige Vereeniging" hebben betuigd. Onze eerste Samenkomst zal alzo onder gunstige auspicia plaats hebben op zondag 2 Juli 1893, 's nam: te 1 uur te Utrecht in het Militair Hospitaal, Springweg, bij de Mariaplaats.

Met het oog op de aanmerkingen, welke mij van verschillende leden ontvingen, hebben wij in het Concept-Reglement eenige wijzigingen aangebracht, die wij te hiernevens voorleggen.

Hij zouden het op prijs stellen, indien de Sprekers voor 26 Juni a.s. de onderwerpen hunner demonstratie aan de 2 ondergeschikten zouden kunnen opgeven. (9)

Met Collegialen groet
uwe dienstw. dienaren
Prof. Guye
Dr. H. Zwaardemaker, Cz.

Utrecht Juni 1893.

N.B. De Collega's, die 's middags te Utrecht blijven dineeren, worden verzocht zich vóór 20 Juni a.s. op te geven aan D Huijsman, die zoo ^{wel}willend is de regeling der tafel op zich te nemen.
(couvert f 3,00 zonder wijn.)

N.B. De Collega's, die 's middags te Utrecht blijven dineeren, worden verzocht zich vóór 20 Juni a.s. op te geven aan D Huijsman, die zoo ^{wel}willend is de regeling der tafel op zich te nemen.
(couvert f 3,00 zonder wijn.)

W. POSTHUMUS MEYES, privaatsdocent in Amsterdam stuurt het a.s. bestuur van de op te richten vereniging en door hem zelfontworpen reglement en statuten, vergezeld van een begeleidende brief dd. 19 juni 1893. Hij verzoekt tevens een voordracht te mogen houden.

4.

Amice College.
Zie hier een
Concept Reglement
zooals wij ongenueer
volgens mijn sprakelijc
tullen doctus samen-
stellen. De 7. artt.
door Guye en M. ouder
beekend en rondgezomen
Zijn m.i. welwat beknaph.
Ik zou ze te M om te
rustig doorte Kunneley

vóór 2 juli. kermpl
de met twijfel of er
tullen berecht nu
nog vele leenters
in Zyn. Ik heb de
statuten van de Societè
française d'otologie
etc, eens doorgelezen
en zornat in die
geest een Concept
gemaakt.
Op de vergadering zal
ik gaame een praep-
erant demonstree-
over de Stackische Operati

en deze practische vraag
in L. middey brengen.
is leest
Posthumus Meyes
14/6 93
juni

Uitsluiting van de Vereeniging

4.

Statuten en Reglement der
Nederlandsche Oorheelkundige Vereeniging.

Doel der Vereeniging

Art 1. In Nederland is opgericht een Vereeniging ten doel behoudende de beoording van de Studie der Oorheelkunde en aanverwante vakken.

Art 2. Deze vereeniging draagt den naam van Nederlandsche Oorheelkundige vereeniging.

Zij traecht haar doel te bereiken door:

1. het houden van vergaderingen, waarvan alle leden gevestigd aan de universiteiten
2. het plaatsen van een leesgezelschap

Leden

Art 3. De vereeniging is samengesteld uit: ^(opnieuw) Stichters-Leden
Gewone Leden
Corresponderende Leden
Houderse Leden

Art 4. Stichters-Leden zijn zij die op de eerste algemeene vergadering als lid zijn toegevaardigd. ^{En behoudt het recht van stemmen, zoodat de omzetting van gewone leden in stichtersleden die in Nederland geboren Geneeskundigen}

toezaten, welke zich meer speciaal toeleggen op de uitoefening der Oorheelkunde en aanverwante vakken en afwaarderen van een lid, $\frac{3}{4}$ der aanwezige geldige stemmen tot taalbeding op zich vereenigen.

Art 6. Tot corresponderende leden kunnen worden benoemd: alle Geneeskundigen buiten Nederland, die zich meer speciaal bezighouden met de studie der Oorheelkunde en aanverwante vakken. Zij worden op voordracht van het Bestuur door de algemeene vergadering met $\frac{3}{4}$ der aanwezige geldige stemmen benoemd.

Art 7. Tot herelieden kunnen worden benoemd: die Geneeskundigen, welke zich door hun overzichten of geschriften op het gebied der Oorheelkunde of aanverwante vakken, buitengewoon hebben onderscheiden. Ontrent hune aanwiening geldt dezelfde bepaling als ontrent de corresponderende leden.

Art 17. Tot ontbinding der Vereeniging kan alleen worden overgegaan, indien minstens $\frac{3}{4}$ der gewone leden het vergadering aanwezig is. Tot aanwiening van dit Besluit wordt $\frac{3}{4}$ der aanwezige geldige stemmen vereiseld over de beschikking van de leden der Vereeniging wordt hi meerderheid van stemmen beslist. ^{Stichtersleden en gewone leden hebben recht op de vergadering der vereeniging}

Art 18. Geen verandering zal in deze Statuten en Besluit mogen worden toegevoegd of afgetrokken. ^{Alleen uitgesloten is de algemeene vergadering te Utrecht. 2 juli 1893.}

Financiële Reglement.

Art 1. De gewone leden betalen jaarlijks een contributie van f 5.-

Art 2. De overige aanden, van het Bestuur zijn alsvolgt verdeeld.

Art 3. De Voorzitter heeft de leiding der vergaderingen. De voorzitterschap van elk een vergadering wordt overleden aan een der Bestuursleden, of aan een der leden, uitdplaats waarmen zal hi eenkomen, opgedragen.

Art 4. De Vice-Prezident vervult deze functie hi ontstentem van den Prezident is hi belast met het geldelijke beheer der Vereeniging.

Art 5. De Bibliotheecaris zorgt voor het leesgezelschap (en slaat de kaske, draagt over de leden om, met een maximum van de vergadering te betalen). Elk lid heeft het recht brochures op te geven die de Bibliotheecaris dan verplicht is aan te nemen en te betalen circulairen. De vergadering geschiedt volgens besloten, het voortbevalt verschrift, goddathieder of een beurt kan het hoofd konst; wie en verbragt veroverpakt gelphoetende eenden. Besluit, behaalt 250 hante, hante van een hant bescepalat.

Art 6. Tot in standhouding en uitbreiding der Bibliotheek verplichten zich alle leden van elk hant van hant en geschriften een ex. van de vereeniging af te staan.

Art 7. De Bibliotheecaris zal samen de vereeniging behelpe verpakt wisthet tot de bekende beoording der oorheelkunde en aanverwante vakken.

Art 8. De Secretaris verzorgende
correspondentie ~~van~~ ~~de~~ ~~Vereniging~~
voor het uitbrengen der vergadering
en louch de notulen. Hij deelt ook
samen een maatschap met elke verga-
dering aan de ~~zaken~~ ~~van~~ ~~de~~ ~~Vereniging~~
zaken.)

Art 9. De werkzaamheden op de
jaarlijkse algemeene vergadering
zijn als volgt verdeeld:

1. Verleggen de notulen der
vereeniging over het verloop van
het jaer van een der Bestuurs-
leden in behandeling.
2. Verleggen van de Penningmeester,
zins rekening en verantwoordig
waarsom zijn begopen door drie
groot-leden, door het Bestuur derzelve en
grooten. Het gaudtkening van dit
verleggen wordt de Penningmeester
voor zijn beheer over het afge-
loopene jaer geleverd.
3. Verleggen van den Bibliothecaris
omtrekkende de ontvangsten geleverd
voor de Bibliotheek en mededeelen
aan de in verband staande goud-
waarsom het afschrijven van
nieuwe werken.
4. De Secretaris leest de notulen
der vorige vergadering en doet de
bekeuring van de geboden correspon-
dentie omtrent verloop van jaer.
5. Bestuursverkiezing.
6. Verkiezing van gewone leden
van corresponderende leden
en andere leden.

7. Mededeeling van ingekomen voorstellen.
8. Verhuysingszake mededeelingen.
9. Besluit van de plaats waar de volgende
maal de algemeene vergadering zal
gehouden worden.
10. Het jaer verder ter bepalen wordt gebreed.

~~Art 10~~ De Leden-Leden zijn:
(volgen alfabetisch)

~~De Secretaris van de Vereniging~~
~~van de Vereniging~~
~~van de Vereniging~~

Bestuur

Art 10. Het Bestuur bestaat uit een
President, vice-President, Penningmeester,
en Bibliothecaris en Secretaris.
Hij worden jaarlijks op de al-
gemeene vergadering ^{zamen} ~~afgekozen~~; de
afgekozen zijn onmiddellijk herkiesbaar.
Hunne werkzaamheden worden
aanhoudelijk Bestuursverleggen.

Vergaderingen

Art 11. De Vereniging vergadert een
afmeermalen jaers, des Zondags
ten 1 uur, opwils selvend in de Cen-
traal gelegen plaatsen waerdekely
gevestigd zijn.

Art 12. ^{van} ~~de~~ ~~Vereniging~~ ~~van~~ ~~de~~ ~~Vereniging~~
Hij Staten der Stemmen wordt elk
Wardiel als verzoeken bestuurs-
aangasme personen, wordt in zulk een
geval door het lot bestuurs

Art 11. Slechts die voorstellen moegen
op de vergadering worden behandeld
welke op de agenda zijn aangekondigd.
De oproeping der vergadering ge-
schiedt ^{by} ~~by~~ ~~conventie~~ ~~van~~ ~~de~~ ~~Vereniging~~
te voren.

Art 12. Het Bestuur is verplicht binnen
den tijd van een maand een bintenge-
nome algemeene vergadering te beleggen,
in dien het hiertoe een door omstandens
leden Omlertbeekend en met redenen
omkleed verzoek ontvaangt.

Art 13. Het voorstellen en het over andere
moeten 14 dagen voor elke vergadering
schriftelyk by het Bestuur worden
ingedraad. Hunne aanneming op de al-
gemeene vergaderingen verlicht 2/3
der aanwezige geldige stemmen.

Art 14. Besluiten worden by meer-
derheid van stemmen aangenomen.
bekeure het Besluit tot opheffing der
Vereniging, vermeld in art. 17.

Art 15. Over Zaken wordt moedelich
over Personen wordt schriftelyk ^{bestuurs}

Art 16. Alle leden zijn gerechtigd tot
bywoning der Algemeene vergaderingen.
De Corresponderende leden en de
Eere leden hebben slechts een ad-
viserend stem.

Adhaesie Betuigingen

Dr. W. POSTHUMUS MEYJES.
KEEL-, NEUS- EN OORARTS.
SINGEL 93B,
Eprekhuur van 1-8.

Amsterdam, 29/12 1893

J.

7
Haarlem College.

Ik haarting, de
uwer rolle adhaesie te floen ken-
nen voot een plan, waarmede
ik allang in gedachte het
vondzelschap. Het draeting
evenwel leed wanneer het
kruiser Otologisch. zou worden,
daar de Otologische troch
nelen onze bekennd aante
hante ligt. Of is het ter
denkbeeldig dat keel er by te renen.
Volgzaam wil ik mede te doen,
de vroege preparaten over
de ethnooth. conethe, meer in
handen te krijgen. Het waren
slechts geleende panden van

het Anatomisch laboratorium
Stydzien, of te nog te krijgen
zijn. Kun ik mij in krapte
ook ongeveer den dertien late
beten, maar op de 10 hpenkomst
zich gehouden worden? wanneer
de juistste tyd der dely. my
vergadering, 28 Jaar College,
druynde te betand.

Ik roet mij kon omstons 2x
per per vopende vergaderen

Immiddels Collegeker

J. Posthumus Meyjes

W. Posthumus Meyjes (Amsterdam)

Haarlem 29/12/93

J.

Opastia coeque!

Met het inge-
kamenheid van in bekenis
van een vrommen en in hanc
me ganne van een vrommen
adhaesie te vrom bliten.

Waarlijk hoop ik dat het
succes op de onderneming
uwoze hebben! Druyng jhr
uwoze gante en gloop me
steeds ganne

Krom

C.A.J. Krol (Haarlem)

Adhaesie Betuigingen

Rotterdam 4/3 '93. II.

Geacht College - Men aandrung van de
circularis betreffende een Medal. verheffende
reuzenijne. Hieraan doe om te melden. Die
ik gaarne aan de opzetting daarvan zal
deelnemen. des collegiaals Geacht.
L. van Anrooy

[H. van Anrooy](#) (Rotterdam)

12.

Geachte Collega.

Het daer mij oprecht
leed aan in de eerste
bijeenkomst niet heb
kunnen bijwonen daar ik
door eenige familie
omstandigheden verhinderd
was. Ik maak daar
den voorstander op.

Leden van ons jaars
College. Prof. J. J. J.

Ik heb de penne
nemen in mijn jaars colle
giale
- U. van
Oppenraay.

[J.G.J. van Oppenraay](#) (Den Haag)

Adhaesie Betuigingen

Utrecht 10 April 1891
13.

Amice,
 Naarmate ik bereid in de 1ste
 Algemeene Vergadering van de
 Vereeniging te zijn, heb ik
 mij te dien ten aanzien, de
 Lege, met de meermalen
 in de vergadering van
 de 1ste Algemeene Vergadering
 en al den met de 1ste Al-
 gemeene Vergadering.
 De behelzen het concept. be-
 slaan van de vergadering
 van de 1ste Algemeene
 Vergadering te worden in de
 "Vereeniging".
 Art. 3. (Hoeveel te zeggen:
 De vergadering te worden
 te zijn en de 1ste Algemeene
 Vergadering.)

De plaats van de eerste
 vergadering wordt ge-
 houden. -

Alle #
 Huijsman.

A. Huijsman (Utrecht)

14.

DR. A. C. H. MOLL,
 Arnhem, Steenstraat 51.
 Consultatie voor Oor-, Neus- en Keelkijders.
 Maandag, Woensdag, Donderdag en Zaterdag van 10-4 uur.
 Dinsdag en Vrijdag van 10-2 uur.
 KOSTELOOS VOOR MINVERMOGENEN.
 Maandag, Woensdag en Zaterdag van 8-10 uur.

Arnhem 16 April 91

Geachte Collega
 Gelijk ik u heb medegedeeld
 aan uw plan. over de uitbreiding
 van de vereeniging met de Rhijn-
 en Langengolven sprak ik reeds.
 Over de leden van ik voorstellen dat in
 het reglement men opgenomen dat alleen
 bij die die de afdeeling met de bevoegdheid

der afdeeling, Rhijn- en Langengolven
 bevoegd worden of die ook op de ge-
 bied hebben dan kunnen, led
 kunnen worden der vereeniging op.
 dat deze een meer indien karakter
 heeft. Zoude en de voorgestelde
 Zondag weder kennis met de
 de meer met
 met Collega's en met
 de afdeeling
 Huijsman

A.C.H. Moll (Arnhem)

Adhaesie Betuigingen

Nijmegen, Dinsdag 9de 17.

Gevachte collega's,

Van het plan heb ik veel degen.
prethier en sluit me dus aan.
Of ik een trouw bevraker zal
dieren betwijfel en betrens ik
stelaas, een hyperbrogie
ordis draingt me tot een
bepaalde bevestiging.

Intusschen zal ik trachten by
de oprigting aanwezig te zijn,
indien ik eenigzins kunnen met
minnen en in een of andere
wijze te Utrecht zullen samenkomst

Gedroef mij gaarne
collegiaties
Van Hoek.

J. van Hoek (Nijmegen)

M.

Ik heb getuigd a op het congres
te Utrecht over over omstandig
heer is zulke nuttigheid
te algemeen kan ik mij niet complex
zo gans deenigen anders ook

Groning 9de 4.20.

M. Bolt

A 27
BRIEFKAART

UTRECHT
5 APR
1847

27

De 76. Landman's C.
Utrecht.

M. Bolt (Groningen)

Adhaesie Betuigingen

Leiden 27 April 1848

G. J.

Gedachte Collega

Uw eerbiedige deelname aan de
 algemene vergadering d. 24 d. aan
 van gisteren, is mij zeer
 aangenaam. Het is mij zeer
 aangenaam te vernemen dat
 u ook deel hebt genomen aan de
 vergadering van gisteren. Het
 is mij zeer aangenaam te vernemen
 dat u ook deel hebt genomen aan de
 vergadering van gisteren.

A. Nijkamp

D. Doyer (Leiden)

Leeuwarden 16-4-48.

20.

Dear Sir,

Uw brief aan mij is geslaagd
 en niet te laat gekomen, want ik heb
 uw brief gekregen. Het was zeer
 aangenaam te vernemen dat u
 ook deel hebt genomen aan de
 vergadering van gisteren. Het
 is mij zeer aangenaam te vernemen
 dat u ook deel hebt genomen aan de
 vergadering van gisteren.

J. A. Römer

J.A. Römer (Leeuwarden)

DOCTOR NIJKAMP
 LEIDEN.
 Spreekuur:
 RAPENBURG 14.
 om. 11 uur, behalve op Zondag.

26. II 48. 21.

Waarachtige Collega.

Gister nam ik kennis dat
 a.s. Zondag in Utr. een bijeenkomst
 zou worden worden toe bespreking
 van het plan een Ned. verhuul. vs.
 Unieging op te richten (mit aanmer.

A. Nijkamp (Leiden)

Groningen 23. 4. 48. 22.

Gedachte Collega,

Uw eerbiedige deelname aan
 de oprichting van Nederlandische
 Verhuul. vs. Unieging is mij
 zeer aangenaam. Het is mij zeer
 aangenaam te vernemen dat u
 ook deel hebt genomen aan de
 vergadering van gisteren. Het
 is mij zeer aangenaam te vernemen
 dat u ook deel hebt genomen aan de
 vergadering van gisteren.

W. Schutter

W. Schutter (Groningen)

Adhaesie Betuigingen

28.
Rotterdam 30. dec. 1843

Liechte Collega,

Op schoon met sympathie vervuld
voor de oprichting en in te deelen deelen der
heilkundige vereeniging, waartoe de dezer
dage ontvragen aanvullende ook my
opzette, kan ik toch tot uze spijt
hieraan niet medewerken, omdat ik
mit bezinsel niet der land, voor
het houden van vergaderingen bestemd
wil zijn; tengevele u toch zomel de
eerde contereuse de vergadering, alomt
(blyken tot 4) alle volgende byen
kanden op land, by mitte stellen.

In deze reden moet ik met een
blote betuiging van sympathie volstaan
meer kan ik niet al, lid te worden.
Het colleege is groot,
Waar door, dan.
J. W. M. H. van Staveren
1843

W.B. van Staveren (Rotterdam)

vergadering van de „Oorheel-
 kundige Vereeniging“ op Zondag
 2 Juli 1893 's middags te 1 1/2 uur
 in het Militair Hospitaal te
Utrecht (Springweg t/d Maria-
 plaats)

1 uur. Opening Reglement.

Benoeming van een commissie
 voor een definitief Reglement.

Bestuursverkiezing.

2 uur. Demonstratie v. rhinos

-cleroom . . . Dr Cohen Fervaert

Demonstratie papillomas

laryngis . . . Sikkel

Guye. een paar nieuwe Instrumenten
 over - ten.

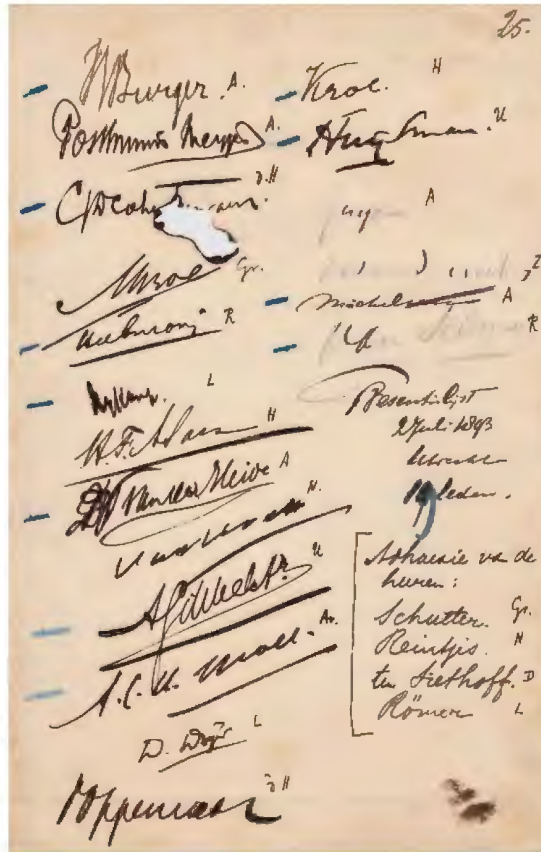
Moll. Behandeling van Otitis
 media.

Posthumus Heijes Stacke'sche ope-
 -ratie.

Lwaardemaker acustische exper-
 -imenten.

Presentielijst van de Oprichtingsbijeenkomst KNO-Vereniging, zondag 2 juli 1893

Burger	A.
Posthumus Meyjes	A.
Cohen Tervaert	d.H.
Bolt	Gr.
van Anrooy	R
Nijkamp	L
Sasse	H
van der Heide	A
van Hoek	N.
Sikkel	U
Moll	Ar.
Doyer	L
Oppenraay	d H
(13)	

Krol	H
Huijsman	U
Guye	A
Zwaardemaker	Z
Michelsen	A
van Selms	R
(6)	

Presentielijst
2 juli 1893
Utrecht
19 leden.

Adhaesie van de
heeren:

Schutter	Gr.
Reintjes	N
ten Siethoff	D
Römer	L

* Achter elke naam is een afkorting van de woon-werkplaats (door Burger?) geplaatst.

** Het is niet bekend waarom achter Zwaardemaker een 'Z' staat.

*** Let op het brandgat: 'één der Heeren heeft asch zijner cigar gemorcht'.

AANWEZIG OP DE STICHTINGS-VERGADERING

Zondag, 2 juli 1893 te Utrecht

1	Anrooy, H. van	Rotterdam
2	Bolt, M.	Groningen
3	Burger, H.	Amsterdam
4	Cohen Tervaert, G.D.	Den Haag
5	Doyer, D.	Leiden
6	Guye, A.A.G.	Amsterdam
7	Heide, W. van der	Amsterdam
8	Hoek, J. van	Nijmegen
9	Huijsman, A.	Utrecht
10	Krol, C.A.J.	Haarlem
11	Michelsen, F.J.	Amsterdam
12	Moll, A.C.H.	Arnhem
13	Nijkamp, A.	Leiden
14	Oppenraay, J.G.J. van	Den Haag
15	Posthumus Meyjes, W.	Amsterdam
16	Sasse, H.F.A.	Nijmegen
17	Selms, A. van	Rotterdam
18	Sikkel Azn., A.	Den Haag
19	Zwaardemaker Cnz., H.	Utrecht

Geachte Collega!

Sedert eenige jaren is het aantal Collega's, die in Nederland oorheekkunde beoefenen, naar het oordeel der ondergeteekenden groot genoeg geworden om het oprichten eener **Nederlandsche Oorheekkundige Vereeniging** wenschelijk en mogelijk te maken. *Wetenschappelijke demonstratiën en mededeelingen, persoonlijke kennismaking* en wellicht *oprichting van een leesgezelschap* zouden op den voorgrond kunnen staan.

Wij nemen de vrijheid U hierbij een **Concept-Reglement** toe te zenden, dat ongeveer weergeeft, wat wij ons van de Vereeniging voorstellen, en nodigen U uit tot eene bijeenkomst te *Utrecht* te U nu, op den *Zondag* voorafgaande aan den Algemeene Vergadering der Maatschappij tot bevordering voor Geneeskuust, om over de oprichting der Vereeniging van gedachten te wisselen, en een Reglement vast te stellen.

Wij verzoeken U vriendelijk uwe voorloopige adhaesie te willen berichten en uwe aanmerkingen en aanvullingen van het Reglement te willen toezenden aan den tweeden ondergeteekende, opdat zij te zamen gevat den grondslag voor practisch overleg kunnen vormen.

Tevens veroorlooven wij ons U op te wekken reeds deze eerste vergadering door demonstraties een wetenschappelijk cachet te verleenen.

Met collegialen groet,

Uwe dienstwillige dienaren,

Prof. GUYE.

Dr. H. ZWAARDEMAKER, Cz.

AMSTERDAM, }
UTRECHT, } Maart 1893.

CONCEPT-REGLEMENT.

ART. 1.

De Nederlandsche Oorboekkundige Vereeniging stelt zich ten doel:

- a.* het houden van vergaderingen voornamelijk aan demonstratiën gewijd;
- b.* het stichten van een leesgezelschap (b. v. hoofdzakelijk brochures).

ART. 2.

Nieuwe leden worden, na door een lid voorgesteld te zijn, door ballotage met $\frac{2}{3}$ der stemmen van de aanwezige leden aangenomen.

ART. 3.

President en secretaris worden jaarlijks bij meerderheid van stemmen gekozen.

ART. 4.

Het genootschap vergadert eens of meermaalen 's jaars des *Zondags te 1 uur*, afwisselend in de centraal gelegen plaatsen, waar leden zijn gevestigd.

W. Burger A.

Kroc. H

Postmanns Meyer A.

Hugman u

C. P. Sch... d.H.

Jung A

Wroc Gr.

L. ... Z

Hebronz R

Michelson A

Van Selms R

W. ... L

Presentlijst

W. F. Bass H

2 Juli 1893

W. ...

W. ... Meide A

19 leden.

W. ... N.

Spilke u

Aphaesie van de
heren:
Schutter. Gr.
Reintjes. N
ten Hethoff. D
Römer. L

A. C. H. ... Ar.

D. Doy L

P. ... d.H.

Op voorstel van Dr. de Kock en de heer van
de Heer Geyse en Landaer dat het aan
Verloofing Bureau. De Voorzitter wordt
beleid door Prof. Geyse.

Alles wat wordt het Reglement en
of over geteld. Het is een de leden van de
Leden Bureau is door Dr. W. J. van
Meijer een ander concept ingevonden, dat
Lid van het Concept van het Bureau anderszins

1. dat het Bureau belangrijk is - een principaal
2. dat de leden in het Bureau, een van de
kennis, dat wordt hiervoor, en is een
kennelijk reglement
3. dat de leden van het Bureau drie leden

Er bestaat een verslag van de reek van
verloofde te maken van het aan de leden,
verloofde reglement te behandelen, ~~en~~
opmerken door Dr. W. J. van Meijer.
De vergadering besluit tot het laatste.

Het Bureau heeft hierop over

De eerste artikelen uit de concepttekst
van Dr. Fortmannus Meege en het
deels artikel van Zijne Hoogw. Majest.

^{Twee}
Op het ~~aan~~ artikel wordt door Dr. Nijboer
en door Dr. Fortmannus Meege
~~de~~ amendementen ingebracht.

Het amendement van Dr. Nijboer heeft de
tekst bij de naam der Vereeniging te wijzigen
in: Oto-Langvulvise Vereeniging. Het woord
subamendement door Dr. Meege, die voorstel
te lezen het. nu. en verduidelijking der Vereeniging.
Het door Nijboer neemt dit subamendement
over.

Tegen de voorstel is de Voor-
zitter, die de naam heeft overgenomen
kluis en door de Redactie van Dr.
Fortmannus Meege toch gevoegzaam

Wijheid is behouding tot hervorming
der Logica en Theologie: De
Vorstellen ~~van~~ ~~de~~ ~~zelve~~ handhaven
leekten hem Amendment, dat zij ook reeds
in der naam der weening, deudlijk willen
Oven uitkomey, dat met allen overhal-
kunde, deus ook Theologie en Logica
zal hervormd worden.

Dr. Turunen dat heeft Teyn her
Amendment principiel bewaart.
Niet zijne wetgeving zal op d. dat ook
eene schiedig tusschen overhalken en Logica-
logie tot stand moet kom, gelijk di in de tekst.
land met algemeen volbraken is. De beide
wetenschappen honden theoretisch tegeensand
Open voband; het ^{Hof} ~~is~~ is allen, maar

Stad

Lib. 5

Ook deze methode is verschillend. Het is
steeds vooralig en in verband aan de
praktijk uittegaan, dat de meest overtuigen
ook leergeschiedenis beoefenen. Zij een het
betreuen, dat de kennis op te rechten beoefening
nad bij de geboorte den kint. die ont
binding is tot en dragen. Bovendien de
kennovrijg is gedaan en aan verduel-
kundige beoefening op te richten en aan
Zou men. beoefenen op verduel. aan
aan leergeschiedenis-gebedenschap geen stichten.
Dr. Buzet en de West School vordrijgen
het amendement. Zij een in de. pleegden
aan band, die een en leergeschiedenis, en
hechten de andere groot gebed en. het
praktisch beoefenen verduel, theologie en
leergeschiedenis is een gemeenschappelijk beoefening
te kennen leergeschiedenis. ~~de beoefening van de beoefening~~
~~gebedenschap~~

Van de zijde van het Bureau bleef
Lid Prof. Boyer, die de logische wett-
matigheid aan toont van naast een
logisch en drijfkracht en verhoudings
te plaatsen.

Het amendement van Dr. Niekamp,
op verzoek van Dr. Burger, wordt
ten Houte met 10 tegen 8 stemmen aan-
genomen. (tegen de heeren Geyse, Zwierdemaker, Bolt
van Hout, Lasse, v. Oppenrooy, Dayer en Meijer). -

Het amendement van Dr. Fortmann
meent heeft de strekking het leger te
te doen worden. Het wordt door de
geen van toe stemmen aan en heeft
het amendement ook met 10 tegen 3
stemmen.

De gehele artikel wordt zonder stemmen
aan genomen.

Het gezins artikel leidt aan elders:

Art. 2. Deze wetgeving heeft de naam
in Morlen tota. Keel-nam - en arbeid-
ken. dy. Wetgeving

De wetten hierin te bevesten dat
het konde de. Nijder. ge, Varnenlych geerd
Olan den om. Fratin

In verband hierna wordt Art 1 over
kenstij gezind.

Art. 2. Overom red aangev

Art 4. Overomkomig. Art 1. gezind
Lander in wordt geleng:

President, Vice-President, penningmeester en,
Secretaris worden verkieft bij koninklijk van
Nem - gelester.

Art 5. Overomkomig. Keideli. Wolk. Kage. Call.
Art 6. Overomkomig aangev
Art 7. 15

Mr. J. wordt tusschen gedoren en
Lands hoof. H. aangeworven.

Mr. G. wordt

Mr. W. voorgedragen aangeworven.

Men gaat voort tot het
in de bestuurs. Dit wordt bij een
Nieuw Kamergebied:

Guy Voorzitter

Duyf Vice-Voorzitter

L'waardmaats Secretaris.

De overblijfselen van de bejaerde
bevestigde, die de bevestiging, de bevestiging
niet kan aannemen, heeft een nieuw
Nieuw plan en wordt tot Secretaris
wording Dr. Beyer, die er in
wording kan worden

EERSTE VERGADERING

DER

NED. KEEL-, NEUS- EN OORHEELKUNDIGE VEREENIGING,

gehouden te Utrecht op 2 Juli 1893.

Op uitnodiging van Prof. GUYE en Dr. ZWAARDEMAKER, zijn bijeengekomen een twintigtal Nederlandsche oor-artsen om te beraadslagen over de stichting eener Ned. Oorheelkundige Vereeniging. Op voorstel van Dr. VAN NOEK worden beide Heeren, van wie het plan uitgaat, tot voorloopig bestuur gekozen.

Prof. GUYE (Amsterdam) opent de bijeenkomst met een rede, die in het nummer van 15 Juli van dit *Tijdschrift* is afgedrukt.

Vervolgens wordt overgegaan tot behandeling van het Ontwerp-Reglement, waarbij zich allereerst een levendig debat ontspint over den naam der vereeniging. De Heeren NUKAMP en BURGER stellen voor, haar *Keel-, Neus- en Oorheelkundige vereeniging* te doopen en in de werkzaamheden gelijke aandacht te wijden aan otologie en laryngologie.

De Voorzitter wenscht de aanverwante vakken geenszins uitgesloten te zien, maar heeft aesthetische bezwaren tegen dien naam.

Dr. ZWAARDEMAKER heeft een principieel bezwaar, daar naar zijn meening op den duur toch een scheiding der oorheelkunde en laryngologie tot stand zal moeten komen, gelijk die in Duitschland reeds algemeen voltrokken is. Haar stof niet alleen, maar ook haar methode is verschillend. Het is slechts toevallig, en om redenen aan de praktijk ontleend, dat de meeste oor-artsen ook laryngologie beoefenen. Bovendien de uitnodiging is gedaan om een oorheelkundige vereeniging op te richten en nu zou men, blijkens den voorgestelden naam, een laryngologisch gezelschap gaan stichten.

De voorstellers van het amendement daarentegen hechten groot gewicht aan het praktisch voordeel, dat het naar hun meening zou opleveren, otologen, rhinologen en laryngologen in één vergadering te vereenigen. Bovendien vormt de pharynx een band tusschen oorheelkundigen en laryngologen.

De vergadering vereenigt zich met 11 tegen 8 stemmen met het amendement, zoodat de vereeniging nu „Keel-, Neus- en Oorheelkundige Vereeniging” gedoopt is.

Uit het 2de artikel wordt vervolgens de stichting van een los-gezelschap gelicht en de werking der Vereeniging tot het houden van vergaderingen beperkt.

Na het reglement volgt de verkiezing van het Bestuur.

Dit wordt voor 1893—1894 aldus samengesteld:

GUYE, Voorzitter; DOYER, Onder-voorzitter; BURGER, Secretaris (Dr. ZWAARDEMAKER, die eerst gekozen was, had wegens drukke bezigheden bedankt).

‘Dineeren met Heeren’
na afloop van de 1e Vergadering op 2 juli 1893

Menukaart Maison Okhuysen
Utrecht

2g.

MENU
UTRECHT 2 JULI 1893.

Potage Londonderry.
Saumon. — Sauce Caprès.
Filet de Boeuf. — Sauce piquant.
Haricots verts.
Ris de Veau aux petits pois.
Corsaires à l'Ananas.
Dindonneaux Rôtis. Compôtes de Pêches.
Homard frais. — Sauce Mayonnaise.
Salade
Glace pudding Nesselrode.
Sauce Maresquin.
FRUITS
ET
DESSERT.

Maison OKHUYSEN.

De menukaart rijkelijk versierd met vrolijk instrumenterende KNO-Engeltjes

27.

EERSTE VERGADERING
DER
NED. KEEL-, NEUS- EN OORHEELKUNDIGE VEREENIGING,
gehouden te Utrecht op 2 Juli 1893.

Overgedrukt uit het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde, 1893. Deel II. No. 6.

EERSTE VERGADERING

DER

NED. KEEL-, NEUS- EN OORHEELKUNDIGE VEREENIGING,

gehouden te Utrecht op 2 Juli 1893.

Op uitnoodiging van Prof. GUYE en Dr. ZWAARDEMAKER, zijn bijeengekomen een twintigtal Nederlandsche oor-artsen om te beraadslagen over de stichting eener Ned. Oorheelkundige Vereeniging. Op voorstel van Dr. VAN HOEK worden beide Heeren, van wie het plan uitgaat, tot voorloopig bestuur gekozen.

Prof. GUYE (Amsterdam) opent de bijeenkomst met een rede, die in het nummer van 15 Juli van dit *Tijdschrift* is afgedrukt.

Vervolgens wordt overgegaan tot behandeling van het Ontwerp-Reglement, waarbij zich allereerst een levendig debat ontspint over den naam der vereeniging. De Heeren NIJKAMP en BURGER stellen voor, haar *Keel-, Neus- en Oorheelkundige vereeniging* te doopen en in de werkzaamheden gelijke aandacht te wijden aan otologie en laryngologie.

De Voorzitter wenscht de aanverwante vakken geenszins uitgesloten te zien, maar heeft aesthetische bezwaren tegen dien naam.

Dr. ZWAARDEMAKER heeft een principieel bezwaar, daar naar zijn meening op den duur toch een scheiding der oorheelkunde en laryngologie tot stand zal moeten komen, gelijk die in Duitschland reeds algemeen voltrokken is. Haar stof niet alleen, maar ook haar methode is verschillend. Het is slechts toevallig, en om redenen aan de praktijk ontleend, dat de meeste oor-artsen ook laryngologie beoefenen. Bovendien de uitnoodiging is gedaan om een oorheelkundige vereeniging op te richten en nu zou men, blijkens den voorgestelden naam, een laryngologisch gezelschap gaan stichten.

De voorstellers van het amendement daarentegen hechten groot gewicht aan het practisch voordeel, dat het naar hun meening zou opleveren, otologen, rhinologen en laryngologen in één vergadering te vereenigen. Bovendien vormt de pharynx een band tusschen oorheelkundigen en laryngologen.

De vergadering vereenigt zich met 11 tegen 8 stemmen met het amendement, zoodat de vereeniging nu „Keel-, Neus- en Oorheelkundige Vereeniging” gedoopt is.

Uit het 2de artikel wordt vervolgens de stichting van een leesgezelschap gelicht en de werking der Vereeniging tot het houden van vergaderingen beperkt.

Na het reglement volgt de verkiezing van het Bestuur.

Dit wordt voor 1893—1894 aldus samengesteld:

GUYE, Voorzitter; DOYER, Onder-voorzitter; BURGER, Secretaris (Dr. ZWAARDE-MAKER, die eerst gekozen was, had wegens drukke bezigheden bedankt).

Wetenschappelijk gedeelte. Het eerst is het woord aan Prof. GUYE, die een patiënt demonsteert, wiens r. proc. mastoïdeus vóór jaren door Prof. WURFBAIN is opengebaiteld en lang gedraineerd; bij wien eenige jaren later (nu vóór drie jaar) weer een absces is ontstaan in de achterste gehoorgangswand, dat door Spreker is geïncideerd. Wegens caries van het slaapbeen heeft toen Spreker opnieuw het antrum opengebaiteld. Dit lag abnorm hoog, bijna verticaal boven den meatus, en was gevuld met verkaasden pus. Spreker legde een drain door meatus en antrum naar buiten. Het carieuze proces is volkomen genezen, de opening boven het oor echter gebleven. Inderdaad vindt men daar thans een groote holte, bleek en droog, die met den meatus communiceert, en waarin patiënt een stuk jodoform-gaas draagt. Een ample discussie volgt waarin enkele heeren twijfel opperen of de gevonden holte het antrum dan wel een abnormale holte in het schedeldak is. Algemeen is men van gevoelen, dat er bij de volkomen euphorie van den lijder en het ontbreken van ettering geen enkele indicatie bestaat tot het kunstmatig sluiten der holte. Spreker zelf is mede van deze meening.

Dr. COHEN TERVAERT (Den Haag) toont hierop een patiënt, waarbij hij per exclusionem de diagnose *rhinosclerom* heeft gesteld. Pat. is een man van 24 jaar, wiens vader aan phthisis is overleden, die zelf van scrophuleus gestel was en o. a. veel aan abscederende lymphomen heeft geleden, waarvan aan den hals talrijke litteekens voorhanden zijn. Sedert een jaar heeft patiënt een gevoel van dikte in de keel. In December l. l. kreeg hij oorzuizen links. In Februari kwam hij in Sprekers behandeling. Deze vond het linker trommelvlies rood, zonder secretie in de trommelholte en zonder perforatie. Het pharynx-onderzoek bracht het volgende aan het licht: De plica salpingo-pharyngea sinistra is veranderd in een sterk promineerende harde, roode streng, die zich tot den arcus palato-pharyngeus uitstrekt, en hier, links van de uvula, met een van voren zichtbare verdikking eindigt, die een stralig voorkomen heeft. De uvula is vergroot en verdikt, hard, rood en slechts in haar geheel beweeglijk. De roodheid strekt zich ook over een deel van het zachte gehemelte uit; bij palpatie laat zich echter de uvula begrenzen. Een tweede roode streng vertoont zich op den achterwand van den pharynx rechts, zich uitstrekkend naar boven tot de hoogte van de middelste concha, naar beneden tot de hoogte der epiglottis. Het rechter ostium tubae met de omringende deelen is geheel vrij. In den neus geen andere afwijking dan een groote crista septi links. Nergens ulceratie. Larynx normaal. Borst- en buikorganen vertoonen geen afwijkingen. Urine vrij van eiwit en suiker. Verhouding tusschen roode en witte bloedlichaampjes niet veranderd. Na luchtinblazing verdween het oorzuizen; tegelijk verbetering der gehoorscherpthe. Het beloop sedert Februari biedt alleen in zoover eenige bijzonderheid, dat aan de achtervlakte van het palatum molle, tusschen het verdikte eind der plica salpingo-pharyngea en de uvula langzamerhand een fissuur is ontstaan, en dat in den allerlaatsten tijd aan de voorvlakte der uvula een paar kleine epitheel-

verliezen zijn opgetreden. In het oor is secretie en perforatie opgetreden; de opening is niet zichtbaar; het trommelveel ziet polypeus uit. Onder de onderkaak links is een pakket lymfomen ontstaan, waarin verweeking. Aan den rechter humerus trad een koud absces op.

Wat de diagnose betreft: tuberculose ligt voor de hand, maar hiertegen spreekt het ontbreken van ulceratie van eenige beteekenis; tegen lupus de vrij aanzienlijke hardheid der zwelling; tegen maligne nieuwvormingen de langzame groei en het ontbreken van ulceratie. Hetzelfde geldt in nog sterker mate voor de syphilis. Trouwens ontbreekt elk anamnestic momenten elk ander teeken van syphilis. Bij nitsluiting komt Spreker dus tot de diagnose sclerroom, hoewel de localisatie daar niet voor pleit. Hij hoopt van microscopisch onderzoek nog eenig licht te ontvangen; wenscht echter eerst den patiënt te vertoonen, om het oordeel der aanwezigen te vernemen.

Dr. POSTHUMUS MEYJES (Amsterdam) drukt op de ongewone localisatie, daar rhinosclerroom doorgaans ook neus en larynx aantast. De vastheid van de zwelling doet aan rhinosclerroom denken; zekerheid kan slechts de microscoop geven. Spreker beveelt een behandeling met trichloor-azijnzuur aan.

Dr. NIJKAMP (Leiden) vraagt of hier niet een gemengde vorm van lues en tuberculose kan aanwezig zijn. Hij wijst er op, dat er een diep ulcus is aan de achtervlakte van het palatum molle. Zoo het rhinosclerroom is, raadt hij, met het oog op de nog geringe uitbreiding, galvanocaustische destructie aan.

Dr. SASSE (Haarlem) heeft zulk een localisatie van rhinosclerroom nooit gezien. In de gevallen, die hij in Weenen zag, bestond steeds een aandoening van beide arcus met verkleining der uvula.

Dr. HUIJSMAN (Utrecht) heeft bij palpatie den ivoorharden indruk, dien rhinosclerroom zou geven, gemist. Hij gelooft aan de mogelijkheid van lupus.

Dr. COHEN TERVAERT antwoordt, dat de infiltratie vrij hard is. Overigens zal hij microscopisch onderzoek verrichten en den patiënt later weer aan de vergadering voorstellen.

Dr. SIKKEL (Utrecht). *Een geval van papilloma laringis*. Mej. N., 47 jaar, werd in 1874, dus vóór 18 jaar heesch. Er werden toen „gezwollen op de stembanden” geconstateerd. Tevens ontstond bemoeilijking der ademhaling, die zóó toenam, dat tracheotomie moest worden toegepast. Sedert is patiënt met de canule blijven rondloopen. De vernauwing is iets minder geworden. Af en toe kon patiënte in de latere jaren ook met gesloten canule ademen. Na lichaamsbeweging en na kouvatten echter kwam de benauwdheid terug. Spreker constateerde bij de aphonische patiënte den larynx gevuld met grauwwitte bloemkooltumoren, die breedbaazig van beide stembanden uitgingen, en alleen aan de achterzij een erwtgroote weg voor de ademhaling openlieten. Hij verwijderde de gezwollen (die aan de vergadering worden vertoond) met SCHROETTER's pincet in vier zittingen en de basis werd galvanocaustisch en met lapis in substantie nabehandeld. De canule werd verwijderd, waarop de tracheaal-wond zich spoedig heeft gesloten. Thans, een jaar na de operatie, is nog geen recidief ontstaan. De stembanden zijn verdikt gebleven, doch de stem is vol klank, alleen iets rauw. De patiënte wordt gedemonstreerd; de Voorzitter wenscht Spreker geluk met het verkregen resultaat.

Prof. DOYER (Leiden) demonstreert hierop een *toestel om salmiak-dampen voort*

te brengen, door hem, in overleg met Prof. WIJSMAN geconstrueerd. De salmiak wordt boven een gasvlam verwarmd en dan door middel van een dubbelballoon door een koudwater-reservoir geblazen. Het voordeel van deze methode is, dat de damp vrij is van zuur, en daardoor steeds zeer goed wordt verdragen. Spreker gebruikt het toestel sedert 3 maanden bij chronische aandoeningen der tuba, en is er zeer over voldaan.

Prof. GUYE vertoont een gemodificeerden *menthol-insufflator*. De lucht wordt door een watekamertje geblazen en komt dus stofvrij in den neus.

Dr. MOLL (Arnhem) bespreekt de methode van DELSTANCHE van *inspuitingen van paraffinum liq. in de trommelholte* bij middenoor-aandoeningen, waarmede hij, ook bij sclerose, zeer gunstige resultaten ten opzichte van de gehoorscherptheit heeft verkregen. Ook in die gevallen, waar de verbetering der gehoorscherptheit niet van belang was, nam Spreker toch gewoonlijk een gunstigen invloed waar met betrekking tot de euphorie, het subjectief gevoel der patiënten. Ook de secretorische vormen worden door de inspuitingen (jodoform-paraffine 1:50) zeer gunstig geïnfluëncerd. Eveneens zag Spreker vaak succes bij adhaesieve processen, met name bij een geval van vergroeiing van hamer met promontorium, die door een sterke injectie werd opgeheven en waar een blijvend succes werd verkregen.

Dr. v. D. HEIDE (Amsterdam) heeft de methode met bevredigend gevolg toegepast, zag nooit echter zulke eclatante resultaten.

Dr. POSTHUMUS MEYJES meent, dat niet het medicament, maar wel de luchtinspuiting het hoofdmoment is bij deze methode. Ook betwijfelt hij, of bij echte sclerose zulke gunstige resultaten kunnen worden verkregen. Dr. MOLL antwoordt, dat de door hem medegedeelde, echte gevallen van sclerose waren.

Dr. BURGER (Amsterdam) vraagt of Dr. MOLL meent, dat bij inspuiting door den katheter het medicament werkelijk in de trommelholte komt, waarop deze antwoordt, dat hij het eens door een perforatie naar buiten heeft zien komen.

Prof. GUYE appliceert vaseline door middel van de bougie, waarvan hij veel gebruik maakt.

Op een vraag van Prof. DOYER antwoordt Spreker, dat de invloed dezer behandelingsmethode op het oorsuizen zeer verschillend is.

Dr. POSTHUMUS MEYJES demonstreert een preparaat waarop hij de *stacke'sche operatie* heeft verricht. In vivo heeft hij de operatie nog niet gedaan.

Dr. MOLL heeft haar een paar maal uitgevoerd. Hij heeft zeer veel last gehad van de bloeding in de cul-de-sac. Hij raadt daarom aan, eerst den hamer te extraheeren en dan eerst de oorschelp naar buiten te brengen. Dr. BOLT (Groningen) heeft om dezelfde reden eens een aangevangen operatie moeten staken. Ook Prof. GUYE wijst met nadruk op de groote last van de bloeding.

Dr. BOLT vindt het wegbeitelen van de achterste pars ossea zeer lastig, daar dit een hellend vlak is. Dr. MEYJES roemt daarvoor het beiteltje van *stacke*, en wijst er op, dat ook bij de gewone operatie van het wegnemen der gehoortbeentjes de bloeding soms uiterst hinderlijk kan zijn. Naar aanleiding van deze laatste operatie merkt hij op, dat het hem onbegrijpelijk is, hoe *sexton* e. a. na die operatie altijd succes zien. Volgens zijn overtuiging blijft het succes niet zelden uit. Dr. BURGER maakt opmerkelijk op den raad van

SCHWARTZE, de bloeding door aandrukken van een watje, gedrenkt met sterke aluinoplossing, te bedwingen.

Dr. HUYSMAN bespreekt de *koudwater-behandeling bij oorziekten*. Noch bij de otiaters, noch zelfs bij de balneologen vond hij eenige aanbeveling van koudwaterbehandeling bij oorziekten. Zelfs KNEIPP raakt aan de ooren niet met koud water. En met reden. Spreker ziet aan het begin van het badseizoen steeds oorlijders, hetzij met otitis of oorpijn. Wat nu het voornaamste schadelijke moment is in het koude water, Spreker meent noch de kou, noch de infectie, maar het geregelde wegspoelen van cerumen, het macereeren en het nitrogeen van de uitwendige gehoorgang. Een enkel bad geeft doorgaans geen doofheid, wel het dagelijksche baden.

Prof. GUYE acht de afkoeling de hoofdoorzaak der schadelijkheid. Hij herinnert ook aan de meening van FIELD e. a. over de ontwikkeling van exostosen van de uitwendige gehoorgang door het gebruik van zeebaden, waarvan hijzelf een sprekend voorbeeld heeft gezien. Dat de koude het schadelijke moment is, blijkt ook uit den ontstekingwekkenden invloed van sneeuwstormen, dien hij meermalen heeft waargenomen.

Dr. ZWAARDEMAKER (Utrecht) meent, dat verschillende invloeden een rol spelen. Ook wordt in de zee ons oor als gehoorsorgaan op harde proef gesteld. Hij meent, dat deze quaestie zeer geschikt is, om door een statistiek te worden uitgemaakt.

Dr. BURGER deelt als bewijs, dat ook de infectie een rol kan spelen, een geval mede door hem dezer dagen in Prof. FEL's kliniek gezien, dat n.l. van een patiënt, die bij het zwemmen oorpijn kreeg, en acute otitis media, die binnen tien dagen door basaal-meningitis tot den dood voerde, wat, ook volgens Prof. FEL's meening, moet worden verklaard door een infectie van de trommelholte per tubam onder het zwemmen.

Naar aanleiding van Prof. GUYE's opmerking over de exostosen maakt Dr. POSTHUMUS MEYJES een opmerking over de genese der exostosen door mechanische prikkeling, en herinnert Dr. BURGER aan de mededeelingen van VIRCHOW in de Berliner med. Gesellsch., volgens welke de exostosen zouden uitgaan van den embryonairen annulus tympanicus.

Ten slotte demonstreert Dr. ZWAARDEMAKER nog eenige *acustische toestellen*.

Het GALTON-fluitje, zooals dit in de oorheilkunde gebruikt wordt, lijdt aan het euvel, dat men er de toonhoogte niet nauwkeurig van kent. De physische formules laten ons voor deze uiterst korte en kleine orgelpijpjes zeer stellig in den steek. Met vriendelijke hulp van Dr. VAN DER PLAATS heeft Spreker een empirische methode toegepast, welke aan de vergadering wordt gedemonstreerd. Het beginsel ervan is dit, dat bij het aanblazen van eenzelfde orgelpijpje met verschillende gassen de knoopen en buiken dezelfde plaats behouden, maar alleen de trillingsgetallen gaan verschillen. Zoo klinkt een GALTON-fluitje, met het Utrechtsche lichtgas van 0.39 soortelijk gewicht aangeblazen, een quint hooger dan wanneer het fluitje, bij denzelfde stand van de schroef, met lucht wordt aangeblazen. Op die wijze kan men, door afwisselend lichtgas en lucht te gebruiken, twee tonen voortbrengen, die een quint uiteenliggen. Is de lichtgastoon tevens de grenstoon van eenig persoon, dan is het gemakkelijk dezenzelfden toon in de gewone lucht bij een

andere lengte van het GALTON-fluitje terug te vinden en aldus twee punten van de schaal te verkrijgen, welke aan trillingsgetallen van de verhouding 3:2 beantwoorden. Door meer zulke paren van punten te zoeken leert men de wijze kennen, waarop met het uitschroeven van het fluitje de toon daalt. Slechts één vast punt behoeft men dan nog en het instrumentje is gestemd. Spreker heeft zulk een vast punt door vergelijking met klankstaven gevonden. Zijn fluitje heeft e' bij 1.25 en b' bij 10.0 van de schaal. De omvang is ongeveer van f' tot a' alzoo $2^{2/3}$ octaaf. Gaarne stelt hij zich beschikbaar om dergelijke bepalingen voor de GALTON-fluitjes te verrichten, welke de leden misschien reeds in hun bezit hebben. Het storend nevengeruisch, dat sommige dezer instrumentjes bezitten, wordt het best vermeden door de spleet een anderen vorm te geven. De mechanicus KAGENAAR heeft zulk een GALTON-fluitje voor Spreker vervaardigd, hetgeen aan de vergadering wordt overgelegd 1). Het is zeer week van toon.

In de tweede plaats demonstreert Spreker een methode om de minimale amplitudo van stemvorken, welke nog gehoord wordt, voor tonen van verschillende toonhoogte vergelijkenderwijs te bepalen.

Ten slotte deelt Spreker de resultaten mede, waartoe dit onderzoek reeds gevoerd heeft.

Namens de Vergadering brengt de Heer POSTHUMUS MEYJES den Voorzitter dank voor zijn leiding.

H. BURGER.

1) Verkrijgbaar voor ongeveer f 10.— bij den instrumentmaker KAGENAAR, amanuensis van het Physiologisch Laboratorium te Utrecht.

R E G L E M E N T

D E R

NED. KEEL-, NEUS- EN OORHEELKUNDIGE VEREENIGING.

Art. 1. In Nederland is opgericht een vereeniging ten doel hebbende de bevordering van de studie der Keel-, Neus- en Oorheelkunde.

Deze vereeniging draagt den naam van Nederlandsche Keel-, Neus- en Oorheelkundige Vereeniging.

Zij tracht dit doel te bereiken door het houden van vergaderingen, voornamelijk gewijd aan demonstratiën.

Art. 2. Nieuwe leden worden, na door een lid te zijn voorgesteld, door ballotage met $\frac{3}{4}$ der stemmen van de aanwezige leden aangenomen.

Art. 3. Voorzitter, Onder-Voorzitter-Penningmeester en Secretaris worden jaarlijks bij meerderheid van stemmen gekozen.

Art. 4. De leden betalen jaarlijks een contributie van f 3.—.

Art. 5. De vereeniging vergadert een of meermalen 'sjaars, des Zondags, in een der centraal-gelegen plaatsen, waar leden zijn gevestigd.

Art. 6. De voorbereiding voor een vergadering wordt door den Voorzitter opgedragen aan een der bestuursleden of aan een der leden uit de plaats, waar men zal bijeenkomen.

Art. 7. Voor een voordracht wordt niet langer tijd dan 15 minuten toegestaan, in de discussie niet langer dan 5 minuten.

Art. 8. De vereeniging tracht een Keel-, Neus- en Oorheelkundige Bibliotheek saam te tellen, waarvan het beheer aan den Onder-Voorzitter-Penningmeester wordt opgedragen.

D r . H . B U R G E R .

20.

Sonderabdruck
aus der
Monatsschrift für Ohrenheilkunde
sowie für
Kehlkopf-, Nasen-, Rachen-Krankheiten.

Herausgegeben von

Dr. Jos. Gruber
Professor und Vorstand der
Klinik für Ohrenkrankheiten
an der Universität
Wien.

Dr. N. Rüdinger
o. ö. Professor der Anatomie
an der Universität
München.

Dr. v. Schrötter
o. ö. Professor und Vorstand
der Klinik für interne Medicin
an der Universität
Wien.

Niederländische Gesellschaft für Hals-, Nasen- und Ohrenheilkunde.

Stiftungs-Sitzung, abgehalten in Utrecht am 2. Juli 1893.

Eröffnungsansprache des vorläufigen Vorsitzenden, Herrn Prof. Dr. A. A. G. Guye (Amsterdam): „Ueber die gegenwärtigen Richtungen in der Ohrenheilkunde“.

Anknüpfend an einen Aufsatz Victor Lange's¹⁾ bespricht G. den Uebereifer im Operiren, welcher sich heut zu Tage oft geltend macht, und stimmt Lange bei, dass auch die conservative Therapie ihre Rechte und ihre Indicationen hat. Redner ist nichts weniger als messerscheu. Im Vorübergehen erwähnt er, dass er im vergangenen Jahre zwei neue Fälle von Bezold'scher Perforation des Warzenfortsatzes behandelt hat, welche hinsichtlich der Therapie als Pendants der früher publicirten²⁾ zu betrachten sind. In beiden Fällen machte er lange und tiefe Incisionen durch die Halsmuskeln, bei dem einen Kranken sogar bis auf das Schlüsselbein, und entfernte mittelst des Meissels die ganze Spitze des Warzenfortsatzes. Der Verlauf war in beiden Fällen ein ausgezeichnete, die Dauer bedeutend kürzer, als in den früher auf conservativere Weise behandelten. Allein man soll nie das Operiren als eine gleichgiltige Sache betrachten; man soll sich immer wieder die Frage vorlegen, ob auch ohne chirurgisches Eingreifen eine Heilung zu erzielen sei. Giebt es doch Fälle, wo eine Operation absolut indicirt erscheint und welche dennoch ohne Operation zur vollständigen Genesung gelangen. Als Beleg theilt er zwei Krankengeschichten mit:

„I. Vor zwei Jahren kam ein Bauer zu mir mit seinem 18jährigen Sohn, welcher an Otitis media subacuta mit Mastoidabscess litt. Es waren Schwellung hinter dem Ohre, senkrechter Stand der Muschel, Schmerz u. s. w. vorhanden. Ein Colleague, den er einige Tage zuvor consultirte, hatte sich absolut für eine Operation ausgesprochen; der Vater war aber sehr messerscheu und bat, seinen Sohn ohne Operation behandeln zu wollen. Mir war die Indication für die Operation völlig klar. In Folge des Dringens des Vaters gestattete ich indessen für einzelne Tage den Versuch einer conservativen Therapie, unter nachdrück-

1) Wiener med. Presse 1893, No. 19 und 20.

2) Zeitschrift für Ohrenheilkunde Bd. XXIII, S. 40.

licher Bedingung, dass wenn binnen einer Woche keine bedeutende Verbesserung eintreten sollte, der Patient sich werde operiren lassen. Ich entfernte die hypertrophische Rachenmandel, lehrte ausführlich, wie er sich die Nase ausspritzen und mittels eines Menthol-Insufflators das Politzer'sche Verfahren anwenden müsse, verschrieb ihm Jodtinctur und trockene Watten auf den Warzenfortsatz und sah ihn niemals wieder. Allein ungefähr 6 Monate später kam seine Mutter mit zwei anderen Kindern zu mir und sagte, dass ich derzeit ihren Sohn mit so ausgezeichnetem Erfolg behandelt habe! Er sei bald viel gebessert und nach 3—4 Wochen vollständig geheilt.“

Der Redner erwähnt diesen Fall keineswegs als ein Beispiel zur Nachahmung, sondern nur, um auch an diese Möglichkeit der Genesung zu erinnern.

„II. Am 5. December 1892 wendete sich ein Colleague an mich, der am 15. October nach einer Erkältung an einer acuten Mittelohrentzündung, mit geringer sero-sanguinolenter Otorrhoe erkrankt war. Die Otorrhoe hatte bald nachgelassen, aber heftige Schmerzen in und hinter dem Ohre hatten trotz sachkundiger Behandlung nicht aufgehört sich zu zeigen. Er hatte seit 8—11 Tagen Schwellung der Regio mastoidea, jeden Abend Exacerbation seiner Schmerzen mit geringer Temperatursteigerung und bedeutende Druckempfindlichkeit auf der Höhe des Antrum. Er wurde mir von einem Collegen gesandt mit der Mittheilung, dass ich ihn vermuthlich in wenigen Tagen werde operiren müssen. Dies war auch meine Auffassung; ich machte aber zuvor eine grosse Paracentese, wobei nur geringe Blutung kam und nach welcher die Luft gut durchgeblasen werden konnte, applicirte Carbolglycerin in's Ohr, Jodtinctur und Watten auf den Warzenfortsatz und liess täglich die Retromaxillargegend massiren. Es zeigte sich nun bald eine so ausgiebige Besserung, dass von der Operation nicht mehr die Rede war. Pat. besuchte mich zum letzten Mal am 22. Januar d. J. mit vollkommener objectiver und functioneller Restitutio ad integrum.“

Redner verzichtet auf weitere Beispiele. Wir dürfen weder radical, noch conservativ, noch doctrinär sein, sondern eclecticisch: wir sollen individualisiren und jeden Fall nach eigenen Indicationen behandeln.

* * *

Gewählt wurden in den Vorstand als

Vorsitzender: Prof. Guye.

Schatzmeister und stellvertretender Vorsitzender: Prof. D. Doyer (Leiden).

Schriftführer: Dr. H. Burger (Amsterdam).

Prof. Guye: Ein Fall von abnormer Lage des Antrum mastoideum.

Votr. demonstrirt einen Patienten, dessen rechter Warzenfortsatz vor vielen Jahren aufgemeisselt und längere Zeit drainirt worden, bei dem später, jetzt vor 3 Jahren, wiederum ein Abscess in der hinteren Gehörgangswand aufgetreten ist, welcher incidirt worden. Wegen Caries des Schläfenbein's hat Votr. das Antrum auf's Neue aufgemeisselt.

Dasselbe lag abnormal hoch, beinahe vertical über dem Meatus und war mit verkästem Eiter gefüllt. Es wurde ein Drainrohr vom Meatus durch das Antrum nach aussen gelegt. Der cariöse Process ist vollkommen geheilt, die Öffnung über dem Ohr aber geblieben. In der That sieht man an dieser Stelle einen grossen Raum, welcher blass und trocken ist und mit dem Meatus communicirt.

In der Discussion, an welcher sich mehrere Herren betheiligen, ist man einstimmig der Meinung, dass, Angesichts der vollständigen Euphorie des Patienten und des Fehlens von Eiterung, keine einzige Indication zur künstlichen Schliessung der Öffnung existirt. Der Patient trägt immer ein Jodoformgazetampon in der Höhle.

Dr. G. D. Cohen Tervaert (Haag): Ein Fall von Rhinosclerom?

Redner demonstrirt einen Patienten, 24 Jahre alt, dessen Vater an Lungenphthise gestorben und der selbst scrophulöser Constitution ist. Im Halse mehrere Narben von abscedirenden Lymphomen. Seit einem Jahre spürt Pat. ein Gefühl von Dicke im Halse. December vor. Jahres trat linksseitiges Ohrensausen auf. Status im Februar d. J.: Hyperämie der linken Paukenhöhle. Die linke Plica salpingo-pharyngea ist in einen stark prominirenden, harten, rothen Strang umgewandelt, der sich bis an den hinteren Gaumenbogen erstreckt und links vom Zäpfchen mit einer etwas strahlig aussehenden Verdickung endigt. Das Zäpfchen ist geschwollen, hart, roth und wenig beweglich. Die Röthe erstreckt sich auch auf einen Theil des weichen Gaumens. An der Rückseite des weichen Gaumens geht ein starker, harter Strang vom Zäpfchen schräg nach der linken Plica salpingo-pharyngea. Ein zweiter, vertical verlaufender Strang zeigt sich auf der rechten Seite der hinteren Rachenwand. Sonst im Nasenrachenraum und in der Nase keine Abweichungen, nichts Abnormes im Kehlkopf. Brust- und Bauchorgane, Blut und Harn normal. Seit Februar ist es im linken Ohre zur Eiterung und Perforation gekommen. An der Rückseite des weichen Gaumens ist eine Fissur entstanden; die Vorderseite des Zäpfchens zeigt ein paar kleine Erosionen. Unter dem linken Kieferwinkel sitzt jetzt ein theilweise erweichtes Lymphdrüsenpacket; am rechten Oberarme ist ein kalter Abscess aufgetreten.

Was die Diagnose betrifft, so glaubt Verf., wiewohl der Gedanke an Tuberculose nahe liegt, dieselbe auf Grund des Fehlens von bedeutenderen Ulcerationen ausschliessen zu können. Gegen Lupus plaidirt die beträchtliche Härte der Schwellung. Bösartige Geschwülste wachsen schneller und fallen früher der Ulceration anheim. Letzteres Argument spricht auch gegen Syphilis, wofür übrigens auch anamnestische oder sonstige Daten fehlen. Redner hat darum per exclusionem die Diagnose „Rhinosclerom“ gestellt.

Dr. Posthumus Meyes (Amsterdam): Die Localisation, namentlich das Freibleiben von Nase und Kehlkopf spricht nicht für Rhinosclerom. Sicherheit kann nur die microscopische Untersuchung gewähren. „Wie denkt Vortragender über die Behandlung der Infiltration mit Trichlor-essigsäure?“

Dr. Nykamp (Leiden): Wir dürfen es vielleicht mit einer Mischform von Lues und Tuberculose zu thun haben. An der Rückseite des weichen Gaumens sitzt ein tiefes Geschwür. Wenn Vortragender an der

Diagnose Rhinosclerom festhält, wäre es dann in Anbetracht der geringen Ausdehnung des Processes nicht angezeigt, eine galvanocaustische Zerstörung zu versuchen?

Dr. Sasse (Haarlem): In den von mir in Wien beobachteten Fällen waren immer die beiden Gaumenbögen afficirt und das Zäpfchen verkleinert.

Dr. Huysman (Utrecht): Hier fehlt die Elfenbeinhärte, welche Rhinosclerom-Infiltrationen besitzen sollen. Das Leiden ist vielleicht als Lupus anzusprechen.

Dr. Cohen Tervaert: Die Infiltrationen sind wirklich sehr hart. Ich werde die microscopische Untersuchung vornehmen und später den Patienten wieder vorführen.

Dr. A. Sikkel (Utrecht): Ein Fall von Larynxpapillom.

Votr. demonstrirt eine 47jährige Frau, die vor 18 Jahren wegen stenosirender Stimmbandpapillome tracheotomirt worden und seitdem dauernd eine Trachealcanüle getragen hat. S. sah sie im März 1892. Die Stenose war weniger hochgradig wie früher, so dass Pat., aber nur bei ruhigem Verhalten, mit geschlossener Canüle athmen konnte. Vollständige Aphonie. Stimm- und Taschenbänder sind von grauweißen, wenig erhabenen, blumenkohlartigen Wucherungen bedeckt, welche die Stimmritze bis auf eine erbsengrosse Oeffnung im hinteren Theil derselben ganz ausfüllen. Beim Phoniren füllen diese Massen das Kehlkopffinnere vollständig aus. In vier Sitzungen werden die Tumoren mit der Schrötter'schen Pincette entfernt und deren Boden mit Galvanocaustik und Lapis nachbehandelt. Die Canüle wurde entfernt, worauf sich die Wunde schnell schloss. Die Stimme ist jetzt, ein gutes Jahr nach der Operation, laut und deutlich, nur ein wenig rauh. Die Stimmbänder sind mässig verdickt. Die microscopische Untersuchung bestätigt die klinische Diagnose: Papilloma.

Der Vorsitzende gratulirt Herrn S. zu dem erhaltenen Erfolg. Der Kehlkopf sieht wirklich nahezu normal aus.

Prof. Dr. D. Doyer: Ein Apparat zur Erzeugung von Salmiakdämpfen.

Der Apparat ist vom Votr. in Verbindung mit Prof. Wysman construirt. Der Salmiak wird über einer Gasflamme erwärmt und dann mittels eines Doppelballons durch einen Kaltwasserbehälter getrieben. Der Vortheil dieser Methode ist, dass der Dampf keine Säure enthält und dadurch immer gut vertragen wird. Votr. benutzt den Apparat seit 3 Monaten bei chronischen Tubenaffectionen und ist sehr zufrieden damit.

Prof. Guye: Ein modificirter Mentholinsufflator.

Die Luft wird durch eine Wattekammer geblasen und daselbst von Staub gereinigt.

Dr. A. C. H. Moll (Arnheim): Die Paraffineinspritzungen in die Paukenhöhle.

Votr. ist mit den Resultaten dieser Methode sehr zufrieden. Sehr oft erhielt er eine erhebliche Besserung der Hörfähigkeit auch bei Sclerose. Auch in den Fällen, wo diese Besserung nicht bedeutend war, beobachtete er einen günstigen Einfluss auf das subjective Wohlbefinden der Kranken. Die secretorischen Formen werden durch Einspritzungen von Jodoform-

paraffin 1:50 sehr günstig beeinflusst. Auch sah Votr. oft gute Resultate bei adhäsiven Processen, namentlich in einem Fall von Verwachsung des Hammers mit dem Promontorium, welche durch eine starke Einspritzung aufgehoben wurde, und zwar mit dauerndem Erfolge.

Dr. van der Heide (Amsterdam) hat befriedigende, niemals aber solche eclatanten Resultate erhalten.

Dr. Posthumus Meyes glaubt, dass nicht das Mittel, sondern lediglich die Luftentreibung das wirkende Agens dieser Methode ist. Bei wirklicher Sclerose sind die glänzenden Erfolge, welche Herr Moll mitgetheilt hat, kaum zu erwarten.

Dr. Moll versichert, dass wirkliche Sclerose vorgelegen hat.

Dr. Burger bezweifelt, ob bei Einspritzung durch den Catheter das Mittel in die Trommelhöhle gelangt. Dr. Moll sagt, dass er es einmal durch eine Perforationsöffnung hat durchtreten sehen.

Dr. Posthumus Meyes: Die Stacke'sche Operation.

Votr. demonstrirt ein Präparat, auf welchem er die Stacke'sche Operation ausgeführt hat.

Dr. Moll hat die Operation einige Male ausgeführt. Die grösste Schwierigkeit bei der Operation ist die Blutung in der Tiefe des Trichters. Es ist darum vortheilhaft, zuerst den Hammer zu extrahiren und erst später die Ohrmuschel nach aussen zu bringen.

Dr. Bolt (Groningen) hat einmal wegen heftiger Blutung mit der Operation aufhören müssen. Das Wegmeisseln der hinteren Pars ossea ist sehr schwierig.

Dr. Huysman (Utrecht): Kaltes Wasser und Ohrenkrankheiten.

Weder bei den Otologen, noch sogar bei den Balneologen hat Votr. auch nur die geringste Empfehlung einer Kaltwasserbehandlung bei Ohrenkrankheiten gefunden. Sogar Kneipp berührt die Ohren mit kaltem Wasser nicht. — Und mit Recht! Jedes Jahr mit dem Anfang der Badesaison bekommt man Ohrenkranke zur Consultation, entweder mit Ohrenschmerzen oder Otitis. Was ist nun das schädliche Moment des kalten Wassers? Votr. glaubt, weder die Kälte noch die Infection, sondern das regelmässige Wegspülen des Cerumens, das Maceriren und Austrocknen des Gehörganges. Ein einziges Bad macht gewöhnlich keine Taubheit, wohl dagegen das tägliche Baden.

Prof. Guye betrachtet die Abkühlung als die hauptsächliche Schädlichkeit. Er thut auch der Meinung von Field u. A. bezüglich der Entwicklung von Exostosen des Meatus durch den Gebrauch von Seebädern Erwähnung. Er selbst sah ein frappantes Beispiel dieser Art. Dass die Kälte das schädliche Moment ist, geht auch aus dem entzündungserregenden Einfluss von Schneestürmen, den er öfters constatirt hat, hervor.

Dr. Zwaardemaker (Utrecht): Im Seebad wird unser Ohr als Gehörorgan auf harte Probe gestellt. Die Frage wäre durch eine Statistik ganz gut zu entscheiden.

Dr. Burger: Dass im Bade auch die Infection eine Rolle spielen kann, zeigt ein Fall, den ich neulich in der Pel'schen Klinik beobachtete: Ein Pat. bekam nach einem Flussbade Ohrenschmerz und acute Mittelohrentzündung, welche innerhalb 10 Tagen den Tod durch Basalmenin-

gitis herbeiführte. Dies lässt sich nur durch eine Infection per tubam während des Bades erklären; auch Prof. Pel vertritt diese Auffassung.

Dr. Zwaardemaker: Eine Methode zur Bestimmung der absoluten Tonhöhe einer Galtonpfeife.

Die Galtonpfeife hat das Uebel, dass man nicht genau ihre Tonhöhe kennt. Die physikalischen Formeln lassen für diese äusserst kurzen Orgelpfeifen ganz sicher im Stich. Mit freundlicher Hilfe des Herrn Dr. van der Plaats habe ich eine empirische Methode in Anwendung gebracht, welche ich Ihnen demonstriere. Das Princip derselben ist, dass beim Anblasen einer Orgelpfeife mit verschiedenen Gasen die Knoten und Bäuche immer an denselben Stellen liegen und nur die Schwingungszahlen differiren. So klingt eine Galtonpfeife, mit dem Utrechter Leuchtgas (spec. Gew. 0,39) angeblasen, eine Quinte höher, als wenn man das Instrument bei derselben Lage der Schraube mit Luft anbläst. Auf diese Weise kann man, indem man abwechselnd Leuchtgas und Luft gebraucht, zwei Töne, welche eine Quinte auseinanderliegen, produciren. Ist nun der Leuchtgaston zu gleicher Zeit der obere Grenzton eines Individuums, so ist es sehr leicht, denselben Ton in der atmosphärischen Luft bei einer gewissen anderen Länge der Galtonpfeife wiederzufinden und in der Weise zwei Punkte der Scala zu erhalten, welche Schwingungszahlen, die sich wie 3:2 verhalten, repräsentiren. Wenn man mehrere solche Paare von Punkten feststellt, lernt man die Art und Weise kennen, in welcher mit dem Ausschrauben der Pfeife der Ton sinkt. Dann braucht man nur noch einen fixen Punkt, und das Instrument ist abgestimmt. Solch einen Punkt habe ich durch Vergleich mit Klangstäben gefunden. Meine Pfeife hat e^7 bei 1.25 und b^5 bei 10.0 von der Scala. Der Umfang ist ungefähr von f^7 bis a^5 , also $2^{2/3}$ Octaven. Das störende Nebengeräusch wird am besten eliminirt, wenn man der Spalte eine andere Form giebt. Der Mechaniker Kagenaar hat dieses Instrument angefertigt. Der Ton desselben ist sehr weich³⁾.

Schliesslich demonstirt Dr. Zwaardemaker eine Methode, um die minimale Amplitudo von Stimmgabeln, welche noch gehört wird, für Töne von verschiedener Höhe vergleichender Weise zu bestimmen, und theilt die vorläufigen Resultate dieser Untersuchungen mit.

H. Burger (Amsterdam).

³⁾ Zu beziehen von Kagenaar, Amanuensis des physiologischen Institutes in Utrecht, gegen ungefähr 10 Fl.

Verlagsbuchhandlung

von

OSCAR COBLENTZ

Expedition der Allgemeinen Medicinischen Central-Zeitung

in

Berlin W. 35

Genthiner Strasse 32.
